UR

WELCOME TO

BULLET BABY'S DIGI WORLD

SOLVED

PRACTICE PAPER-5

PRACTICE PAPER -5

Time: 3 hrs **SR. SANSKRIT** Max. Marks: 100

I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थ भावं च लिखत । $1 \times 8 = 8$

अ. परोक्षे कार्यहन्तारं प्रत्यक्षे प्रियवादिनम्।
वर्जयेत्तादृशं मित्रं विषकुम्भं पयोमुखम् ।।

आ. प्रथमे नार्जिता विद्या द्वितीये नार्जितं धनम्।
तृतीये नार्जितं पुण्यं चतुर्थे किं करिष्यति।।

II. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ. विभीषणोपदेशः इति पाठ्यभागासारांशं लिखत।

आ. मातृभूमेः वैभवं कविः कथं प्रशशंस?

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ. मन्दविषसर्पकथां सङ्ग्रहेण लिखत।

आ. भिषजः भैषज्यम् इति पाठ्यभागस्य सारांशं संक्षेपेण लिखत।

IV. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत। $3 \times 2 = 6$

अ) कर्णभारं केन विरचितम्?

आ) नृपश्रियः कीदृशाः?

इ) बालानां कलहः कीदृशः?

ई) केन द्रुपदः गर्वान्धः जातः?

उ) भोजः कोशाध्यक्षं प्रति किं सूचितवान्?

ऊ) कालिदासश्लोके भोजेन प्राप्तं समाधानं किम्?

V. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत । $2 \times 3 = 6$

अ) अप्रियस्य च पथ्यस्य वक्ता श्रोता च दुर्लभः।

आ) पिण्डेष्वनास्था खलु भौतिकेषु।

इ) यत्रैताः हृदि जागृताः प्रकृतयः सा मातृभूमिर्मम।

ई) सा संस्कृताख्या सुकृतैकलभ्या।

BABY BULLET-Q

VI. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत । $2 \times 3 = 6$

अ) सतां सङ्गो हि भेषजम्।

आ) नैवश्रितेषु महतां गुणदोषचिन्ता।

इ) वैद्योऽपि मानव एव।

ई) अप्पय्यः असाधारणः वादे जेतुमशक्तः।

VII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत । $3 \times 2 = 6$

अ) नराः क इव रणे सीदन्ति?

आ) धर्मनिष्ठा इति पाठ्यांशः कस्मात् संगृहीतः?

इ) व्याधितस्य मित्रं किम्?

इ) परोपदेशसमये जनाः सर्वेऽपि कीदृशाः भवन्ति।

उ) मानवानां प्रकृतिशुभगुणाः के?

ऊ) संस्कृताख्या वाणी कीदृशी?

VIII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत। $3 \times 2 = 6$

अ) हितोपदेशे कति भागाः सन्ति? ते च के?

आ) विक्रमेण पृष्टः किमुत्तरमदात्?

इ) मानसारः कथं गदां प्राप्तवान्?

ई) श्रीधरः स्वमातुः मरणसमये किं कुर्वन्नासीत्?

उ) वेङ्कटरावस्य पिता कः ?

ऊ) अप्पय्यदीक्षितः कुत्र जन्म लेभे?

IX. एकपद समाधानं दत्त। $5 \times 1 = 5$

अ) सुखधर्मनाशनं केन भवति?

आ) मुनिहोमधेनुः का?

इ) कैः पाषाणखण्डेषु रत्नसंज्ञा विधीयते?

ई) मूर्खस्य कति चिह्नानि भवन्ति?

उ) सर्वासु सुतासु कस्याः गुणाः भवन्ति?

BABY BULLET-Q

X. एकपद समाधानं दत्त। **5 × 1 = 5**

अ) हितोपदेशः केन विरचितः?

आ) विक्रमार्कचरितं केन विरचितम्?

इ) दशकुमारचरितं केन विरचितम्?

ई) अप्पय्यदीक्षित इति पाठ्यांशस्य रचयित्री का?

उ) भिषजः भैषज्यम् इति पाठ्यांशः केन विरचितः?

XI. अधो निर्दिष्ट कथां पाठित्वा प्रशनां समाधानानि दत्त **5 × 1 = 5**

अस्ति भागीरथीतीरे गृध्रकूटनाम्नि पर्वते महान् पर्पटीवृक्षः। तस्य कोटरे दैव दुर्विपाकात् गलितनखनयनो जरद्गवनामा गृध्रः प्रतिवसति। अथ कृपया तज्जीवनाय तद् वृक्षवासिनः पक्षिणः स्वाहारात् किञ्चित् किञ्चित् उद्धृत्य तस्मै ददति। तेन असौ जीवति। तेषां शाबकरक्षां च करोति।अथ कदाचित् दीर्घकर्णनामा मार्जारः पक्षिशाबकान् भक्षयितुं तत्र आगतः । ततस्तम् आयान्तं दृष्ट्वा पक्षिशाबकैः भयार्तैः कोलाहलः कृतः। तच्छ्रुत्वा जरद्गवेण उक्तम् ''कोऽयमायाति''? इति। दीर्घकर्णो गृध्रमवलोक्य सभयमाह ''हा हतोस्मि यतोऽयं मां व्यापादयिष्यति'' इति।

अ) पर्पटीवृक्षः कुत्रास्ति?

आ) वृक्षस्य कोटरे कः प्रतिवसति?

इ) मार्जारः किमर्थं तत्र आगतः?

इ) कोलाहलः कैः कृतः?

उ) दीर्घकर्णः गृध्रमवलोक्य किमाह?

XII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि सन्धात। **3 × 2 = 6**

अ) जगद् + जननी	आ) रामस्+ टीकते	इ) वाक् + ईशः
इ) वाक् + मयम्	उ) शिवः + अहम्	ऊ) कविः + आयाति

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत। **3 × 2 = 6**

अ) सच्चिदानन्दः	आ) रामष्टीकते	इ) वागीशः
ई) वाङ्मयम्	उ) शिवोऽहम्	ऊ) कविरायाति

BABY BULLET-Q

XIV. द्वयोः शब्दयोः सविभक्तिकं रूपाणि लिखत। **2 × 6 = 12**

अ) जलमुक् आ) वाक् इ) महत् ई) एतद्

XV. समास नामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत। **3 × 2 = 6**

अ) अहिंसा आ) विन्ध्यपर्वतः इ) त्रिलोकी

ई) रामलक्ष्मणौ उ) प्रत्यक्षम् ऊ) सहपुत्रः

XVI. अधोनिर्दिष्टपट्टिकामाधारीकृत्य पञ्चसाधुवाक्यानि लिखत **5 × 1 = 5**

कविता	क्षीरं	अनमत्
राजेशः	उत्तरं	अपठत्
त्वं	पाठं	अपठम्
रामः	देवं	अलिखम्
अहं		अपिबः

BABY BULLET-Q

PRACTICE PAPER-5

ANSWERS

I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थं भावं च लिखत । $1 \times 8 = 8$

अ. परोक्षे कार्यहन्तारं प्रत्यक्षे प्रियवादिनम्।
वर्जयेत्तादृशं मित्रं विषकुम्भं पयोमुखम् ॥

स. **कविपरिचयः-** अयं श्लोकः 'चाणक्यनीतिशास्त्रम्' इति पाठ्यभागात् स्वीकृतः।
कविः चाणक्यः।

पदविभागः- परोक्षे, कार्यहन्तारं, प्रत्यक्षे, प्रियवादिनम्, वर्जयेत्, तादृशं, मित्रं, विषकुम्भं, पयोमुखम् ॥

తెలుగు अन्वयक्रमः-

परोक्षे, कार्यहन्तारं, प्रत्यक्षे, प्रियवादिनम्, विषकुम्भं, पयोमुखम् , तादृशं, मित्रं, वर्जयेत्।

प्रतिपदार्थः

परोक्षे	=	పరోక్షము నందు
कार्यहन्तारं	=	కార్యమును పాడుచేయుచూ
प्रत्यक्षे	=	ప్రత్యక్షముగా ఉన్నప్పుడు
प्रियवादिनम्	=	ప్రియముగా మాట్లాడుతూ;
विषकुम्भं	=	(లోపల) విషపు కుండ కలిగి
पयोमुखम्	=	(పైకి) పాల వలె తెల్లగా కనిపించే
तादृशं	=	అటువంటి
मित्रं	=	మిత్రుడిని
वर्जयेत्	=	విడిచిపెట్టవలెను.

भावः- పరోక్షము నందు కార్యమును పాడు చేయుచూ, ఎదురుగా ఉన్నప్పుడు ప్రియముగా మాట్లాడుతూ; లోపల విషపు కుండ కలిగి, పైకి పాల వలె తెల్లగా కనిపించు నటువంటి మిత్రుడిని విడిచిపెట్టవలెను.

English अन्वयक्रमः-

वर्जयेत्, मित्रं ,कार्यहन्तारं, परोक्षे, प्रियवादिनम्, प्रत्यक्षे, तादृशं, विषकुम्भं, पयोमुखम् ।

प्रतिपदार्थः

वर्जयेत्	=	Give up
मित्रं	=	the friend
कार्यहन्तारं	=	who spoils our work
परोक्षे	=	in our absence,
प्रियवादिनम्	=	speaks pleasing words
प्रत्यक्षे	=	in our presence;
तादृशं	=	just like
विषकुम्भं	=	a pot with poison inside
पयोमुखम्	=	milk at the top

भावः- Give up the friend who spoils our work in our absence, speaks pleasing words in our presence; just like a pot with poison inside and milk at the top.

BABY BULLET-Q

आ. प्रथमे नार्जिता विद्या द्वितीये नार्जितं धनम्।
तृतीये नार्जितं पुण्यं चतुर्थे किं करिष्यति।।

स. **कवि परिचयः**– अयं श्लोकः 'सूक्तिरत्नानि' इति पाठ्यभागात् स्वीकृतः।

अस्य कर्तारः विभिन्नाःकवयः।

पदविभागः–प्रथमे, न आर्जिता, विद्या, द्वितीये, न आर्जितं, धनं, तृतीये, न आर्जितं, पुण्यं, चतुर्थे, किं, करिष्यति।।

తెలుగు अन्वयक्रमः–

प्रथमे, न आर्जिता, विद्या, द्वितीये, न आर्जितं, धनं, तृतीये, न आर्जितं, पुण्यं, चतुर्थे, किं, करिष्यति ।

प्रतिपदार्थः

प्रथमे	=	మొదటి దశలో(బాల్యంలో)
न आर्जिता	=	సంపాదించబడని
विद्या	=	విద్య
द्वितीये	=	రెండవ దశలో (యవ్వనంలో)
न आर्जितं	=	సంపాదించబడని
धनं	=	ధనము
तृतीये	=	మూడవదశలో (నడివయస్సులో)
न आर्जितं	=	సంపాదించబడని
पुण्यं	=	పుణ్యము(కలవాడు)
चतुर्थे	=	నాల్గవదశలో (ముసలి వయస్సులో)
किं, करिष्यति	=	ఏమి చేయగలడు?

भावः బాల్యంలో విద్యను సంపాదించనివాడు, యుక్త వయస్సులో ధనమును సంపాదించనివాడు, నడివయస్సులో పుణ్యమును సంపాదించనివాడు; ముసలి వయస్సులో ఏమీ చేయలేడు.

English अन्वयक्रमः–

न आर्जिता, विद्या, प्रथमे, न आर्जितं, धनं, द्वितीये, न आर्जितं, पुण्यं, तृतीये, किं, करिष्यति, चतुर्थे ।

प्रतिपदार्थः

न आर्जिता	=	(The one who) didn't learn
विद्या	=	education
प्रथमे	=	in the child hood(first)
न आर्जितं	=	didn't earn
धनं	=	money
द्वितीये	=	in the youth(second)
न आर्जितं	=	didn't do
पुण्यं	=	good deeds
तृतीये	=	in the middle age (third)
किं, करिष्यति	=	what can he do
चतुर्थे	=	in the old age (fourth)

भावःThe one who didn't learn education in the childhood, didn't earn money in the youth, didn't do good deeds in the middle age, cannot do anything in the old age.

BABY BULLET-Q

II. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । 1 × 6 = 6

अ. विभीषणोपदेशः इति पाठ्यभागासारांशं लिखत।

स. **పరిచయము: 'విభీషణోపదేశః'** అను పాఠ్యభాగము 'వాల్మీకి మహర్షి'చే రచింపబడిన 'రామాయణ మహాకావ్యము'లోని 'యుద్ధకాండ' నుండి స్వీకరించబడినది.

విభీషణుని ఉపదేశం: శ్రీరామునిపై యుద్ధమునకు సిద్ధమైన రావణుడు, రాక్షసగణమును ఉద్దేశించి విభీషణుడు ఇట్లు పలికెను."ఓ రాక్షసులారా! మన శత్రువుల బలము ఊహించనలవి కాదు. ఇతరుల గురించి ఆలోచించకుండా వారిని అవమానించడం తగదు. **परेषां सहसावज्ञा न कर्तव्या कथञ्चन।** మితిమీరి ప్రవర్తించినందునే 'ఖరుడు' రాముడి చేత చంపబడినాడు. నేను హితము, సత్యము అయిన మాటనే చెప్పుచున్నాను. సుఖమును, ధర్మమును నశింపజేయు కోపమును వెంటనే విడిచిపెట్టుము. రావణా! సీతను రామునకిమ్ము."

అపశకునాలు:"ఎప్పుడైతే సీతాదేవి లంకా రాజ్యానికి తీసుకురాబడిందో అప్పటి నుండి అశుభ శకునములు కన్పించుచున్నవి. ఆవుల పాలు విరిగిపోయినవి. మదపుటేనుగులు మదము లేక ఉన్నవి. గుర్రములు గడ్డి తినుటకు ఆసక్తి చూపకున్నవి. కాకులు ఇళ్ల కప్పులపై వాలి అమంగళకరముగా అరుస్తున్నవి".

సీతా సర్పం: "ఓరాజా! సీత చుట్టలు చుట్టుకుని ఉన్న మహాసర్పము వంటిది. సీత రెండు బాహువుల మధ్య భాగమే తన పడగ. తన చింతయే తన విషం. సీత చేతి ఐదువేళ్ళే ఐదు తలలు. నీవు దేవేంద్రుడి వద్దకు వెళ్ళినా, పాతాళానికి వెళ్ళినా రాముడి నుండి తప్పించుకోలేవు".

ఉత్తమ మంత్రి: "శత్రువు యొక్క బలపరాక్రమములను, తన పక్షము యొక్క బలములను పరీక్షించి, తన ప్రభువునకు హితమగు మాటలను చెప్పువాడే ఉత్తముడైన మంత్రి." **वदेत् क्षमं स्वामिहितं स मन्त्री।** "యుద్ధమున రామునిచే ప్రయోగించే 'యమదండముల వంటి రామబాణములను' ఎవ్వరూ తట్టుకోలేరు. కావున నీవు సీతను రామునకు సమర్పించుము". విభీషణుడు చెప్పిన ఈ ఉపదేశములకు కోపించిన రావణుడు ఇట్లు పలికెను.

రావణుని ఆగ్రహం: "విభీషణా! నీవు కాక వేరెవ్వరైనను ఈవిధంగా పలికినచో వెంటనే అతడిని చంపి ఉండేవాడిని" ఆ మాటలకు విభీషణుడు మిక్కిలిగా కోపించి రాముని వద్దకు వెళ్ళుటకు నిశ్చయించుకొని రావణుడితో ఇట్లు పలికెను.

అప్రియమైన హితం:"రాక్షసరాజా! లోకంలో ప్రియమైన మాటలు చెప్పేవారు ఎక్కడైనా లభిస్తారు. కాని అప్రియమైన హితమును చెప్పేవారు, వినేవారు దొరకరు" **अप्रियस्य च पथ्यस्य वक्ता श्रोता च दुर्लभः।**

వీడ్కోలు: గొప్ప శూరులైన నరులు సైతం కాలం కలిసి రానప్పుడు ఇసుకతో నిర్మించిన ఆనకట్టల వలే యుద్ధసమయంలో నశించెదరు. నేనిక వెళ్ళిపోవుచున్నాను. నీ హితము కోరి నేను చెప్పిన మాటలు నీకు రుచించుట లేదు. చావు దాపరించిన వారు మిత్రులు పలుకు మంచిని స్వీకరించరు కదా!.

ఈ విధముగా విభీషణుడు రావణుడికి హితోపదేశము చేసి రాముని వద్దకు బయలు దేరెను.

BABY BULLET-Q

स. **Introduction:** The lesson 'Vibheeshanopadesa' is adapted from 'Yuddhakanda' of 'Ramayana Mahakavyam' written by 'Valmiki Maharshi'.

Vibheesana's Advice: Vibheeshana advised the demons and Ravana who were ready for a war against Rama, as follows. "Oh! Rakshasagana! the prowess of our enemy is very unexpected . We should not insult others without knowing about them.**परेषां सहसावज्ञा न कर्तव्या कथञ्चन।** Kharudu was killed by Rama just because Kharudu behaved excessively. I am telling only favourable and trustworthy words. Please leave your anger which perishes happiness and equity. 'Ravana! Please send Sita to Rama'."

Bad Omens: "The day Sita entered lanka, many bad omens are seen. Cows milk is spoilt. Elephants are loosing their mighty power. Horses are not showing interest to eat grass. Crows sitting on the roofs of the houses are screaming wildly".

Sita Serpant : "Oh! King ! Sita is like roundly winded super Serpant. The place between her hands is the hood. Her sorrow is the toxin. Sitas five fingers are the five heads. You cannot escape from Rama even if you go for Devendra are Underworld.".

Best Minister: "The minister who examines the strengths of both sides and gives useful advice to his lord is said to be the best minister. **वदेत् क्षमं स्वामिहितं मन्त्री।** No one can tolerate the death hunting arrows released by Rama in the war. So please surrender Sita to Rama. "
Listening to these words Ravana got angry and said as follows.

Ravana's wrath : "If any body else other than you utter such words, I would have killed him immediately." Then Vibheeshana got angry, decided to go to Lord Rama and said as follows.

Unwilling Advice: "Oh my king! In this world lots of people are available to speak pleasing words. But you won't find the persons who tell and listen unwilling advise".**अप्रियस्य च पथ्यस्य वक्ता श्रोता च दुर्लभः।**

Departing : Even great human warriors collapse like a dam made of loose sand when they are unfortunate. I am leaving now. The words that I have spoken to you for your safety are not pleasing to you. One who is nearer to death will not listen to the good words of his friends.
In this manner Vibheeshana advised Ravana and left for Rama.

BABY BULLET-Q

आ. मातृभूमेः वैभवं कविः कथं प्रशशंस?

स. **పరిచయం:** 'సామాతృభూమిర్మమ' అను పాఠ్యాంశము 'దోర్బల ప్రభాకరశర్మ గారిచే' రచించబడింది. ఈ పాఠ్యభాగం నందు మాతృభూమి భారతదేశం యొక్క గొప్పదనం వర్ణించబడింది.

సహజ గుణములు: సహనము, సంస్కారము, సంతృప్తి, స్నేహము, ఐక్యమత్యం, సుఖము, శాంతి, ఆరోగ్యం వంటివన్నీ మానవుల సహజ శుభ గుణాలు. ఇవన్నీ ఎక్కడ మానవులకు ఉండునో అదే నా మాతృభూమి.

పంచభూతాలు: భూమి, నీరు, అగ్ని, వాయువు, ఆకాశము అనేవి 5 ప్రకృతి మూలకాలు. ఇవి ఎల్లప్పుడూ ఎవరి హృదయంలో జాగృతములై ఉంటాయో అదే నా మాతృభూమి. **यत्रैताः हृदि जागृताः प्रकृतयः सा मातृभूमिर्मम।**

జ్ఞానభూమి: వేదాలు, పురాణాలు, ఉపనిషత్తులు, ధర్మశాస్త్రాలు, ఇతిహాసాలు, ఆయుర్వేదం మొదలైన వాటన్నింటిలోనూ అసాధారణమైన జ్ఞానం ఉంది. ఎక్కడైతే 'జ్ఞానం' ఇతరుల వైభవానికి ఉపకరించేదిగా ఉంటుందో అటువంటి జ్ఞానభూమి నా మాతృభూమి. **विद्या यत्र परोपकारविभवाः सा ज्ञानभूमिर्मम।**

ధర్మభూమి: తల్లిదండ్రులు, సోదరులు, గురువులు, వృద్ధులు, స్నేహితులు ఇంట్లోను, సమాజంలోనూ సమైక్యంగా ఎక్కడైతే కలిసి ఉంటారో అటువంటి 'ధర్మభూమి' నా మాతృభూమి. **ग्रमे यत्र गृहे समैक्यपरता सा धर्मभूमिर्मम।.**

యోగభూమి: భారతదేశంలో శారీరక రోగముల నుండి దూరం చేస్తూ, మనోశక్తిని పెంచే ధ్యానం, ప్రాణాయామం, యోగాభ్యసములు ఆచరించబడి ఉన్నవి. కావున ఇటువంటి 'యోగభూమి' నా మాతృభూమి.

సింధుభూమి: సమస్త పాపములను హరించే నది గంగా నది. మరియు గోదావరి, కృష్ణా, యమున మొదలైన నదులు ఈ భూమిని పాడి పంటలతో సశ్యశ్యామలం చేస్తున్నాయి. కావున ఇటువంటి 'సింధుభూమి' నా మాతృభూమి.

విజ్ఞానభూమి: ఈ భూమి ప్రాచీన సంప్రదాయాలు, సంస్కారాలు, పాకాశాస్త్ర నియమాలు, సమస్త ప్రాణులకు ఉపయోగపడే 'ఋషి అమృతం' అనే పేరుతో పిలువబడే 'మీమాంస శాస్త్ర విజ్ఞానం' మొదలైన వాటితో విరాజిల్లింది. కావున ఇటువంటి 'విజ్ఞాన భూమి' నా మాతృభూమి.

పర్వతభూమి: భారతదేశంలో పర్వతాలను దేవతాస్వరూపాలుగా కొలుస్తారు. హిమాలయాలు, కైలాస, ఆరావళి, వింధ్య, గోవర్ధన, శ్రీగిరి, మేరు, ఇంద్రకీలాద్రి మొదలైన దేవతా పర్వత శ్రేణులతో ఉన్న 'పర్వత భూమి' నా మాతృభూమి.

పుణ్యభూమి:కాశీ, మధుర, కంచి, పూరి, గయా, ప్రయాగ, అహోబిలం, అయోధ్య, తిరుపతి, శ్రీరంగపురం మొదలైన పుణ్యక్షేత్రములతో ప్రకాశించుచున్న 'పుణ్యభూమి' నా మాతృభూమి.

ఇటువంటి పవిత్రమైన ధర్మభూమి, పుణ్యభూమి అయిన భారతదేశంలో పుట్టడం మన పూర్వజన్మ సుకృతం.

BABY BULLET-Q

स. **Introduction:** The lesson 'Saa Matrubhoomirma' is written by 'Dorbala Prabhakar Sarma'. In this lesson the glory of Motherland is described.

Natural Virtues: Patience, culture, contentment, friendship, unity, happiness, peace, health are all natural good virtues of humans. The land where the people possess such virtues is my Motherland.

Five Elements: Earth, water, fire, air and sky are the five elements of nature. The land in which the people are always alerted with those elements in their hearts, is my motherland. **यत्रैताः हृदि जागृताः प्रकृतयः सा मातृभूमिर्मम।**

Gnana Bhoomi: Vedas, Puranas, Upanishads, Dharmasastras, Etihasas, Ayurveda, Yoga etc., contain immense knowledge. In our country such 'knowledge' is utilised to glorify others. So, such a Gnanabhoomi is my Motherland . **विद्या यत्र परोपकारविभवाः सा ज्ञानभूमिर्मम।**

Dharma Bhoomi: The country where parents, brothers, teachers, old people, friends live unitely in a house and in a society, such a Dharmabhoomi is my motherland.**ग्रमे यत्र गृहे समैक्यपरता सा धर्मभूमिर्मम।.**

Yogabhoomi: India is a country where Meditation, Pranayamam and Yoga exercies are practiced to cure physical illness and strengthen mind power. Such a Yogabhoomi is my Motherland .

Sindhubhoomi: The river Ganga removes all kinds of sins; and rivers like Godavari, Krishna, Yamuna help in the cultivation of 'crops and dairy' make our land green. Such a Sindhubhoomi is my Motherland .

Vignana Bhoomi: This land is enriched with old traditional culture, food science, the knowledge of 'Meemamsa' popularly called 'Rushi Amruta' used for all kinds of living beings etc., Such a Vignanabhoomi is my Motherland.

Parvathabhoomi: The mountains in India are treated as Holyfroms of God. Our great India contains many such holy mountain ranges like Himalayas, Kailasa, Indrakiladri, Vindhya, Govardhan, Meru . Such a Parvathabhoomi is my Motherland.

Punyabhoomi: India contains so many piligrim centers like Kasi, Madhura, Kanchi, Puri, Gaya, Prayaga, Ahobilam, Ayodhya, Tirupati, Srirangapura. Such a Punyabhoomi is my Motherland.

We are lucky to be born in such a great Mother India.

BABY BULLET-Q

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

अ. मन्दविषसर्पकथां सङ्ग्रहेण लिखत।

स. పరిచయము: 'మందవిషసర్పకథా' అను పాఠ్యభాగము 'నారాయణపండితుడు' చే రచింపబడిన 'హితోపదేశము' నుండి గ్రహించబడినది. హితోపదేశంలో నాలుగు భాగాలు కలవు. అవి మిత్రలాభము, మిత్రభేదము, విగ్రహం, సంధి.

మందవిషుని వృత్తాంతం: ఒకానొక పాడుబడిన తోటలో 'మందవిషుడు' అనే శక్తిలేని ఒక 'ముసలి సర్పము' నివసించేది. ఆ సర్పము ఒక కప్పతో తన వృత్తాంతమును ఇలా తెలియజేసింది.

బ్రహ్మపురం అనే నగరంలో కౌండిన్యుడు అనే రాజు ఉండేవాడు. అతడికి 'సుశీలుడు' అనే కొడుకు కలడు. దురదృష్టం కొద్దీ అతని కొడుకును నేను కాటు వేయటం వలన అతడు మరణించాడు. పుత్రుడు మరణించడంతో కౌండిన్యుడు దుఃఖితుడైనాడు. రాజుగారిని పరామర్శించుటకు అతని బంధువులందరు వచ్చారు. వారిలో కపిలుడు అనే పండితుడు కౌండిన్యుడితో ఇలా ఓదార్పు వచనములను పలికాడు.

కపిలుని ఓదార్పు వచనాలు: "ఓ రాజా! ఎందుకు రోదిస్తున్నావు? 'ప్రాణులకు మరణం తప్పదు' **मृत्युर्वै प्राणिनां ध्रुवः।** పుట్టేది నశించడం కొరకే. ప్రతిప్రాణి రోజురోజుకి మృత్యువుకు దగ్గరవుతూ ఉంటుంది.
"పంచేంద్రియములను నిగ్రహించినవారు ఇంటిలో ఉన్ననూ తపస్సు చేయగలరు. వ్యామోహములు లేని వారికి ఇల్లే తపోవనము" **निवृत्तरागस्य गृहं तपोवनम्।**
'సుఖం' అంటే పుట్టుక, చావు, రోగం, ముసలితనం, బాధలు మొదలైన వాటితో నిండిన ఈ ప్రపంచాన్ని విడవడమే. ఈ ప్రపంచంలో మంచివారితో స్నేహం చేయాలి. 'సజ్జనులతో స్నేహమే సంసార రోగాలకు మంచి ఔషధం' **सतां सङ्गो हि भेषजम्।** .
కౌండిన్యుని శాపం: పుత్రశోకంతో ఉన్న కౌండిన్యుడు నన్ను ఈవిధంగా శపించాడు "నేటి నుండి నీవు కప్పలకు వాహనం అయ్యెదవు" . ఆ తరువాత కౌండిన్యుడు సంసారం వదిలి సన్యాసాన్ని స్వీకరించాడు.

కప్పలరాజు: సర్పము చెప్పిన ఈ కథను విన్న కప్ప ఈ విషయాన్ని 'కప్పల రాజు' అయిన 'జాలపాదుడి'కి విన్నవించింది. అది విన్న 'జాలపాదుడు' సర్పం వద్దకు వచ్చాడు. అప్పుడు ఆ సర్పం కప్పలరాజును వీపు మీద ఎక్కించుకొని చుట్టూ త్రిప్పింది. ఒకరోజున సర్పము కదలిక లేక పడిపోయింది. అది చూసి కప్పలరాజు నువ్వు ఎందుకు అలా ఉన్నావు అని అడిగాడు. 'దేవా! తిండి లేక బలహీనంగా ఉన్నాను' అని సర్పము చెప్పింది. దానికి ఆ కప్పలరాజు తమ కప్పలను తినుటకు ఆ సర్పమునకు అనుమతిని ఇచ్చాడు. అది మొదలు సర్పము వరుసగా కప్పలన్నింటిని తినివేసింది. చివరకు కప్పలరాజును సైతం తినేసింది. ఇది మందవిషసర్పం యొక్క కథా సారాంశం.

BABY BULLET-Q

स. **Introduction:** The story 'Mandavishasarpakatha' is written by 'Narayana pandit', taken from 'Hithopadesam'. It contains four parts. They are Mitralabham, Mitrabhedam, Vigraham, Sandhi.

Story of Mandavisha: Once an old, powerless serpant called 'Mandavishudu' was living in a ruined garden. That serpant told his story to a frog as follows.
In a city called 'Brahmapuram' there lived a king called 'Koundinya'. He has a son named Suseeludu. Unfortunately, I bit his son and he died. Koundinya mourned a lot for the death of his son. All his relatives came to console the king. One of them, a scholar named 'Kapiludu' consoled Koundinyudu as follows.

Consolation of Kapiludu: Oh! My King! Why are you crying? Death is inevitable for every living being. **मृत्युर्वै प्राणिनां ध्रुवः।** Borning is for perishing only. Every creature reaches death day by day.
" Those who abstain from the five senses can do penance at home. Home will be the penance place for those who have no attractions" .**निवृत्तरागस्य गृहं तपोवनम्।**
'Happiness' means to leave this world filled with birth, death, diseases, ageing, grief etc., In this world make friendship with good guys. "Only friendship with good persons is the best remedy for all family problems" **सतां सङ्गो हि भेषजम्।** .

Curse of Koundinya: The mourning Koundinya cursed me as follows. ' From today onwards you become a carrying vehicle for frogs'. Afterwards Koundinyudu left his family and took Sanyasam.

Frog King : After listening to this story of the serpant, the frog reported the same to their frog king named ' Jaalapadudu'. Then 'frog king' came over to the serpant. Then the serpant carried him on his back and went for a ride. One day the serpant laid down without a movement. Seeing that the frog king asked why he is so. Then the serpant replied ' I became weak due to lack of food'. Then the frog king gave him permission to eat their frogs. Then onwards the serpant started eating all the frogs one by one.Finally the serpant ate the frog king also.
This is the summary of 'Mandavishasarpa katha'.

आ. भिषजः भैषज्यम् इति पाठ्यभागस्य सारांशं संक्षेपेण लिखत।

स. పరిచయం:'భిషజః భైషజ్యమ్' అను ఈ పాఠ్యభాగము 'పుల్లెల శ్రీరామచంద్రుడు' చే రచింపబడిన 'శ్రీరామచంద్ర లఘుకావ్యం' నుండి గ్రహింపబడినది.

గృహస్థుడుగా వెంకట్రావు: వెంకట్రావు ఒక పేద బ్రాహ్మణ కుటుంబంలో జన్మించాడు. చిన్న తనంలోనే అతని తల్లి చనిపోయింది. ఆ పిల్లవాడు తెలివైనవాడు. అందువల్ల తండ్రి సుబ్బయ్యశాస్త్రి తనకున్న రెండు ఎకరాల పొలం అమ్మి తన కొడుకును 'వైద్య విద్య'ను చదవించాడు. చదువు పూర్తిచేసుకొని సమీప పట్టణంలో వైద్యవృత్తిని ప్రారంభించాడు. ఆ తరువాత ఒక గొప్ప ధనవంతుడి కూతురు 'సుశీల'తో వివాహం జరిగింది. అతని భార్య సంస్కారవంతురాలు. అయిననూ పేదరికంనుండి వచ్చిన తన మీద ధనవంతుల కుటుంబం నుండి వచ్చిన తన భార్య చూపే ప్రేమ 'కపట ప్రేమ' అని అతని భావన. వెంకట్రావు దృష్టిలో వివాహం కూడా వ్యాపారం వంటిదే. **विवाहो नाम वणिग्व्यवहार एव।**.వారి దాంపత్య జీవితానికి గుర్తుగా 'సురేష్' అనే పుత్రుడు జన్మించెను. కొడుకంటే మాత్రం వెంకట్రావుకు అమితమైన ప్రేమ.

వైద్యుడిగా వెంకట్రావు: వెంకట్రావుకు వైద్యుడిగా మంచి పేరు వచ్చింది. పేరుతోపాటు సంపాదన పెరిగింది. సంపాదనతో పాటు గర్వం, అహంకారం పెరిగింది. దానితో అతనికి అధికార వాంఛ కలిగింది. రెండుసార్లు శాసనసభ్యత్వం కూడా పొందాడు. కాని మంత్రి పదవి దక్కలేదనే విచారము ఉండేది. మూడవసారి ఎన్నికలలో ఓడిపోయాడు. దీనితో తన అసహనాన్ని వైద్యశాలకు వచ్చిన రోగుల మీద చూపించేవాడు. దానితో అతని సహజ స్వభావము అందరికి తెలిసింది. అదే సమయంలో మరో చింత మొదలైంది.

మంజుహాసిని: ఒక వారం క్రితం తనతోపాటు వైద్యవిద్య చదివిన సహవిద్యార్థిని మంజుహాసిని ఆ ఊరిలో ప్రభుత్వ వైద్యశాలలో వైద్యురాలుగా నియమితురాలయ్యింది. కాని ఆమె తనను చూడడానికి రాలేదనే అసహనంతో ఉన్నాడు. వైద్యకళాశాలలో చదివే రోజులలో ఆమెను ప్రేమించాడు. కాని అతడి ప్రేమను ఆమె తిరస్కరించింది. ఈ విషయాలన్నీ వెంకట్రావు మనస్సులో తిరుగాడుతూండేవి.

గ్రామీణుల వేడుకోలు: ఒకరోజు కొంత మంది గ్రామీణులు డాక్టరు వద్దకు వచ్చి ఒక బాలుని కోసం వైద్యసహాయం అడిగారు. ఇది సరైన సమయం కాదు, వైద్యం చేయను అని ఖరాఖండిగా తిరస్కరించాడు. బాలుడు చావు బతుకులమధ్య ఉన్నాడు దయచేసి కాపాడండి అని వారు వేడుకున్నారు. అయిననూ వెంకట్రావు ఏమాత్రం చలించలేదు. మీ సుఖమేనా, నా సుఖం గురించి ఆలోచించరా. వైద్యుడు కూడా మనిషే **वैद्योऽपि मानव एव।** అని అరిచాడు.

వెంకట్రావు బెదిరింపు: వారిలో ఒక యువకుడు వచ్చి 'ఇతడు మా అబ్బాయి కాదు. బయటికి వచ్చి ఒకసారి బాలుని ముఖం చూసి వైద్యం చేయండి. మేమంతా కలిసి ఎంతో కొంత డబ్బు ఇస్తాము' అని అన్నాడు. ఆ మాటలకు మరింత చిర్రెత్తిన వెంకట్రావు వారిని వెళ్ళకపోతే పోలీసులను పిలుస్తానని బెదిరించాడు. అంతలో ఒక వృద్ధుడు ఇలా అన్నాడు 'ఈ పిల్లవాడి పరిస్థితి క్షణ క్షణం క్షీణించిపోతుంది' **क्षणे क्षणे किन परिक्षीयते बालस्य दशा।**. వైద్యుడ్ని తిట్టుకుంటూ వారు ఆ బాలుడ్ని మరో వైద్యశాలకు తీసుకువెళ్ళారు.

వెంకట్రావు గర్వభంగం: అరగంట తర్వాత ప్రభుత్వ వైద్యాలయానికి వెంటనే రావల్సిందిగా వెంకట్రావుకు కబురు వచ్చింది. తన సహ వైద్యురాలు ఏదైన చికిత్స సహాయము కొరకు పిలిచిందని భావించిన వెంకట్రావు వెంటనే ప్రభుత్వ వైద్యశాలకు వెళ్ళాడు. తన దగ్గరకు వచ్చిన గ్రామీణులందరు అక్కడ ఉన్నారు. వెంకట్రావు లోపలికి వెళ్ళేసరికి తన కుమారుడి శ్వాసను పరీక్షించి పెదవి విరిచిన మంజుహాసినిని చూశాడు. అంతకు ముందు తనే తన కుమారుడిని తన దగ్గరకు వస్తే వైద్యము చేయకుండా పంపించి వేశాడు. తన మూర్ఖత్వానికి సిగ్గుతో కూడిన దుఃఖంతో శోకిస్తూ వైద్యుడు వెంకట్రావు మూర్ఛపోయాడు.

स. **Introduction:** The lesson 'Bhishaj Bhaishajyam' is taken from ' Sri Ramchandralaghukavya ' written by 'Pullela Sri Rama Chandra'.

Venkatrao as a Family man: Venkatrao was born in a poor Brahmin family. His mother died in his childhood. The boy was very clever. So his father Subbayya Sastry sold his 2 acres of land to help his son study medicine. After completing his studies he started 'doctor practice' in a nearby town. Afterwards he married 'Suseela' , daughter of a rich man. His wife was very cultured. But he feels that the love shown by her on him is 'hipocritical love', because he came from poor family where as she came from rich family. In Venkatrao's view marriage is also like business **विवाहो नाम वणिग्व्यवहार एवा** . A son named 'Suresh' was born to mark their marriage. Venkatrao loves his son very much.

Venkatrao as a Doctor: Venkatrao earned a good 'name and fame' as a doctor. Name has increased his earnings. Earnings have increased his 'pride and egoism' . Followingly, he has developed a passion for Power. He was twice selected to the legislature. But he was worried about not getting the minister post. Third time he was defeated in the elections. Then he started showing his frustration on his patients. With this kind of behaviour his natural character was revealed to all. At the same time another worry began.

Manjuhasini: A week ago, a classmate Manjuhasini who studied medicine with him appointed as a doctor in the government hospital of his town. But he was embarrassed that she didn't come to see him . Actually he loved her when he was studying in the medical college. But she rejected his love. All these things are wandering in his mind.

Villagers plead: One day some villagers came to the doctor and asked to treat a boy. But he rejected them rudely saying that, it is not the right time. They pleaded that the boy is in 'life and death crisis' . But Venkatrao was stubborn . Venkatrao shouted, " You people are thinking from your side only, don't you think from my side. Doctor is also a human being**वैद्योऽपि मानव एवा**

Venkatrao's Threat: Then a young man from the group said "The boy was not their own . Once come out, glance at the boys face and then treat him. We all together pay some money". For those words Venkatrao fired again and threatened them to call police. An old man said, the boy's condition is becoming typical minute by minute. **क्षणे क्षणे किन परिक्षीयते बालस्य दशा।** By scolding the doctor, they took the boy to another hospital.

Venkatrao's Humiliation: After half an hour he got a call, informing him to come quickly to the Government hospital. He thought that the lady doctor is seeking some help for a surgery and went to the hospital immediately. He saw the villagers there at the hospital. Venkatrao went inside and he saw that the Dr. Manjuhasini is checking his son's breath and she was absolutely helpless. Earlier he himself sent away his son by refusing medical treatment. Dr. Venkatrao fainted ,grieving over his folly.

BABY BULLET-Q

IV. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत। **3 × 2 = 6**

अ) कर्णभारं केन विरचितम्?

स. कर्णभारं भास महाकविना विरचितम्।

आ) नृपश्रियः कीदृशाः?

स. नृपश्रियः भुजङ्गजिह्वा इव चपलाः।

इ) बालानां कलहः कीदृशः?

स. बालानां कलहः तत्कालीनः।

ई) केन द्रुपदः गर्वान्धः जातः?

स. धनेन द्रुपदः गर्वान्धः जातः

उ) भोजः कोशाध्यक्षं प्रति किं सूचितवान्?

स. भोजः कोशाध्यक्षं कालिदासगृहं प्रति एकलक्षसुवर्णमुद्राः प्रेष्यन्ताम् इति सूचितवान्

ऊ) कालिदासश्लोके भोजेन प्राप्तं समाधानं किम्?

स. कालिदासश्लोके भोजेन प्राप्तं समाधानं द्वयोः मध्ये तृतीयः न भूयात्।

BABY BULLET-Q

V. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत । 2x3=6

अ) अप्रियस्य च पथ्यस्य वक्ता श्रोता च दुर्लभः।

स. कवि परिचयः- पाठः विभीषणोपदेशः

कविः वाल्मीकिः

ग्रन्थः रामायणे युध्दकाण्डात्।

सन्दर्भः- विभीषणःरावणं प्रति एवम् अवदत्।

भावः- विभीषणःरावणं प्रति अप्रियस्य च पथ्यस्य वक्ता श्रोता च दुर्लभः।

आ) पिण्डेष्वनास्था खलु भौतिकेषु।

स. कवि परिचयः- पाठः धर्मनिष्ठा

कविः कालिदासः

ग्रन्थः रघुवंशम्।

सन्दर्भः- दिलीपः सिंहं प्रति एवम् अवदत्।

भावः- दिलीपः सिंहं प्रति पिण्डेष्वनास्था खलु भौतिकेषु इति अवदत्।

इ) यत्रैताः हृदि जागृताः प्रकृतयः सा मातृभूमिर्मम।

स. कविपरिचयः- इदं वाक्यं सामातृभूमिर्मम इति पाठ्यभागात् स्वीकृतम् ।

कविः प्रभाकर शर्मा

सन्दर्भः- भारतीयानां मातृभूमिं वर्णयन् कविः एवम् अवदत्।

भावः- यत्र भूमिः,जलं, अग्निः, वायुः, आकाशः एताः प्रकृतिगुणाः हृदि जागृताः भवन्ति सा मम मातृभूमिः।

ई) सा संस्कृताख्या सुकृतैकलभ्या।

स. कवि परिचयः- इदं वाक्यं चित्रविंशतिः इति पाठ्यभागात् स्वीकृतम् ।

कविः श्री जटावल्लभुल पुरुषोत्तमशास्त्री

ग्रन्थः चित्रशतकम्।

सन्दर्भः- संस्कृतभाषायाः वैशिष्ट्यं वर्णयन् कविः एवम् अवदत्।

भावः-संस्कृताख्या भाषा पुण्येन एव लभ्यते।

VI. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत । **2 × 3 = 6**

अ) सतां सङ्गो हि भेषजम्।

स. कविपरिचयः- पाठः मन्दविषसर्पकथा

कविः नारायणपण्डितः

ग्रन्थः हितोपदेशम्।

सन्दर्भः- कपिलः कौण्डिन्यं प्रति एवम् अवदत्।

भावः- कपिलः कौण्डिन्यं प्रति सतां सङ्गो हि भेषजम् इति अवदत्।

आ) नैवश्रितेषु महतां गुणदोषचिन्ता।

स. कवि परिचयः- पाठः विक्रमस्य औदार्यम्

कविः शिवदासः

ग्रन्थः विक्रमार्क चरितम

सन्दर्भः- विक्रमः देवदत्तं प्रति एवम् अवदत्।

भावः- विक्रमः देवदत्तं प्रति नैवश्रितेषु महतां गुणदोषचिन्ता इति अवदत्।

इ) वैद्योऽपि मानव एव।

स. कवि परिचयः- इदं वाक्यं भिषजः भैषज्यम् इति पाठ्यभागात् स्वीकृतम्।

कविः पुल्लेल श्रीरामचन्द्रः

ग्रन्थः श्रीरामचन्द्रलघुकाव्य संग्रहः।

सन्दर्भः-वैद्यःग्रामीणान् प्रति एवम् अवदत्।

भावः- वैद्यः अपि मानव एव किल।

ई) अप्पय्यः असाधारणः वादे जेतुमशक्तः।

स. कविपरिचयः-इदं वाक्यं अप्पय्यदीक्षितेन्द्रः इति पाठ्यभागात् स्वीकृतम्।

कवयित्रीः- उषाराणी सङ्का।

सन्दर्भः- कामाक्षीदेवी रत्नखेठश्रीनिवासं प्रति एवम् अवदत्।

भावः-अप्पय्यः असाधारण प्रतिभवान् वादे जेतुम् अशक्तः।

BABY BULLET-Q

VII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत । $3 \times 2 = 6$

अ) नराः क इव रणे सीदन्ति?

स. नराः <u>वालुकसेतवः</u> इव रणे सीदन्ति।

आ) धर्मनिष्ठा इति पाठ्यांशः कस्मात् संगृहीतः?

स. धर्मनिष्ठा इति पाठ्यांशः <u>रघुवंश महाकाव्यात्</u> संगृहीतः।

इ) व्याधितस्य मित्रं किम्?

स. व्याधितस्य मित्रं <u>औषधम्</u>।

इ) परोपदेशसमये जनाः सर्वेऽपि कीदृशाः भवन्ति।

स. परोपदेशसमये जनाः सर्वेऽपि <u>पण्डिताः</u> भवन्ति।

उ) मानवानां प्रकृतिशुभगुणाः के?

स. मानवानां प्रकृतिशुभगुणाः <u>संस्कारः सुखम् सन्तृप्तिः</u> इत्यादयः।

ऊ) संस्कृताख्या वाणी कीदृशी?

स. संस्कृताख्या वाणी <u>स्पष्टोच्चारणेन, सुधास्रवन्ती इव वर्तते</u>।

BABY BULLET-Q

VIII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत। 3 × 2 = 6

अ) हितोपदेशे कति भागाः सन्ति? ते च के?

स. हितोपदेशे चत्वारः भागाः सन्ति। ते मित्रलाभः, मित्रभेदः,विग्रहः, सन्धिः च।

आ) विक्रमेण पृष्टः किमुत्तरमदात्?

स. विक्रमेण पृष्टः भृत्यः एतत् आभरणं विपणिमध्ये विक्रीय धनम् आनयतु इति देवदत्तः उवाच इति उत्तरमदात्।

इ) मानसारः कथं गदां प्राप्तवान्?

स. मानसारः परमेश्वरं आराध्य गदां प्राप्तवान्।

ई) श्रीधरः स्वमातुः मरणसमये किं कुर्वन्नासीत्?

स. श्रीधरः स्वमातुः मरणसमये स्व शोधन ग्रन्थस्य समर्पण कार्यं कुर्वन्नासीत्।

उ) वेङ्कटरावस्य पिता कः ?

स. वेङ्कटरावस्य पिता सुब्बय्यशास्त्रीणः।

ऊ) अप्पय्यदीक्षितः कुत्र जन्म लेभे?

स. अप्पय्यदीक्षितः तमिलनाडुप्रदेशे विरञ्चिपुरे जन्म लेभे।

BABY BULLET-Q

IX. एकपद समाधानं दत्त। **5 × 1 = 5**

अ) सुखधर्मनाशनं केन भवति?

स. कोपेन।

आ) मुनिहोमधेनुः का?

स. नन्दिनी।

इ) कैः पाषाणखण्डेषु रत्नसंज्ञा विधीयते?

स. मूढै :।

ई) मूर्खस्य कति चिह्नानि भवन्ति?

स. पञ्च चिह्नानि ।

उ) सर्वासु सुतासु कस्याः गुणाः भवन्ति?

स. मातुः।

X. एकपद समाधानं दत्त। **5 × 1 = 5**

अ) हितोपदेशः केन विरचितः?

स. नारयणपण्डितेन ।

आ) विक्रमार्कचरितं केन विरचितम्?

स. शिवदासेन ।

इ) दशकुमारचरितं केन विरचितम्?

स. दण्डिमहाकविना ।

ई) अप्पय्यदीक्षित इति पाठ्यांशस्य रचयित्री का?

स. सङ्का उषाराणी ।

उ) भिषजः भैषज्यम् इति पाठ्यांशः केन विरचितः?

स. पुल्लेल श्रीरामचन्द्रेण ।

BABY BULLET-Q

XI. अधो निर्दिष्ट कथां पाठित्वा प्रशनां समाधानानि दत्त **5 × 1 = 5**

अस्ति भागीरथीतीरे गृध्रकूटनाम्नि पर्वते महान् पर्पटीवृक्षः। तस्य कोटरे दैव दुर्विपाकात् गलितनखनयनो जरद्गवनामा गृध्रः प्रतिवसति। अथ कृपया तज्जीवनाय तद् वृक्षवासिनः पक्षिणः स्वाहारात् किञ्चित् किञ्चित् उद्धृत्य तस्मै ददति। तेन असौ जीवति। तेषां शाबकरक्षां च करोति।अथ कदाचित् दीर्घकर्णनामा मार्जारः पक्षिशाबकान् भक्षयितुं तत्र आगतः । ततस्तम् आयान्तं दृष्ट्वा पक्षिशाबकैः भयार्तैः कोलाहलः कृतः। तच्छ्रुत्वा जरद्गवेण उक्तम् ''कोऽयमायाति''? इति। दीर्घकर्णो गृध्रमवलोक्य सभयमाह ''हा हतोस्मि यतोऽयं मां व्यापादयिष्यति'' इति।

अ) पर्पटीवृक्षः कुत्रास्ति?

जः पर्पटीवृक्षः भागीरथीतीरे गृध्रकूटनाम्नि पर्वते अस्ति।

आ) वृक्षस्य कोटरे कः प्रतिवसति?

जः वृक्षस्य कोटरे जरद्गवनामा गृधः प्रतिवसति।

इ) मार्जारः किमर्थं तत्र आगतः?

जः मार्जारः पक्षिशाबकान् भक्षयितुं तत्र आगतः।

इ) कोलाहलः कैः कृतः?

जः पक्षिशाबकैः भयार्तैः कोलाहलः कृतः ।

उ) दीर्घकर्णः गृध्रमवलोक्य किमाह?

जः दीर्घकर्णः गृध्रमवलोक्य हा हस्तोऽस्मि आह। मां व्यापादयिष्यति'' इति।

BABY BULLET-Q

XII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि सन्धात। 3 × 2 = 6

अ) जगद् + जननी आ) रामस्+ टीकते इ) वाक् + ईशः

इ) वाक् + मयम् उ) शिवः + अहम् ऊ) कविः + आयाति

स. (अ) जगज्जननी - **श्चुत्वसन्धिः**

स. (आ) रामष्टीकते -**ष्टुत्वसन्धिः**

स. (इ) वागीशः - **जश्त्वसन्धिः**

स. (ई) वाङ्मयम् - **अनुनासिकसन्धिः**

स. (उ) शिवोऽहम् -**विसर्गसन्धिः**

स. (ऊ)कविरायाति - **विसर्गरेफादेशसन्धिः**

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत। 3 × 2 = 6

अ) सच्चिदानन्दः आ) रामष्टीकते इ) वागीशः

ई) वाङ्मयम् उ) शिवोऽहम् ऊ) कविरायाति

स. (अ) सत् + चिदानन्दः - **श्चुत्वसन्धिः**

स. (आ) रामस्+ टीकते - **ष्टुत्वसन्धिः**

स. (इ) वाक् + ईशः - **जश्त्वसन्धिः**

स. (ई) वाक् + मयम् - **अनुनासिकसन्धिः**

स. (उ) शिवः + अहम् - **विसर्गसन्धिः**

स. (ऊ) कविः + आयाति - **विसर्गरेफादेशसन्धिः**

BABY BULLET-Q

XIV. द्वयोः शब्दयोः सविभक्तिकं रूपाणि लिखत। 2 × 6 = 12

अ) जलमुक् आ) वाक् इ)महत् ई) एतद् (नपुं)

अ) चकारान्तः पुंलिङ्गः 'जलमुक्' शब्दः(మేఘము)(Cloud)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
जलमुक्	जलमुचौ	जलमुचः	प्रथमाविभक्तिः
हे जलमुक्	हे जलमुचौ	हे जलमुचः	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
जलमुचम्	जलमुचौ	जलमुचः	द्वितीयाविभक्तिः
जलमुचा	जलमुग्भ्याम्	जलमुग्भिः	तृतीयाविभक्तिः
जलमुचे	जलमुग्भ्याम्	जलमुग्भ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
जलमुचः	जलमुग्भ्याम्	जलमुग्भ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
जलमुचः	जलमुचोः	जलमुचाम्	षष्ठीविभक्तिः
जलमुचि	जलमुचोः	जलमुक्षु	सप्तमीविभक्तिः

आ) चकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'वाक्' शब्दः (మాట)(Speech)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
वाक्	वाचौ	वाचः	प्रथमाविभक्तिः
हे वाक्	हे वाचौ	हे वाचः	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
वाचम्	वाचौ	वाचः	द्वितीयाविभक्तिः
वाचा	वाग्भ्याम्	वाग्भिः	तृतीयाविभक्तिः
वाचे	वाग्भ्याम्	वाग्भ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
वाचः	वाग्भ्याम्	वाग्भ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
वाचः	वाचोः	वाचाम्	षष्ठीविभक्तिः
वाचि	वाचोः	वाक्षु	सप्तमीविभक्तिः

BABY BULLET-Q

इ) **तकारान्तः नपुंसकलिङ्गः 'महत्' शब्दः(గొప్పది)(Great)**

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
महत्	महती	महान्ति	प्रथमाविभक्तिः
हे महत्	हे महती	हे महान्ति	सम्बोधनप्रथमाविभक्तिः
महत्	महती	महान्ति	द्वितीयाविभक्तिः
महता	महद्भ्याम्	महद्भिः	तृतीयाविभक्तिः
महते	महद्भ्याम्	महद्भ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
महतः	महद्भ्याम्	महद्भ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
महतः	महतोः	महताम्	षष्ठीविभक्तिः
महति	महतोः	महत्सु	सप्तमीविभक्तिः

ई) **दकारान्तः नपुंसकलिङ्गः 'एतद्' शब्दः (ఇది)(It)**

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
एतत्	एते	एतानि	प्रथमाविभक्तिः
एतत् /एनत्	एते/ एने	एतानि/एनानि	द्वितीयाविभक्तिः
एतेन/एनेन	एताभ्याम्	एतैः	तृतीयाविभक्तिः
एतस्मै	एताभ्याम्	एतेभ्यः	चतुर्थीविभक्तिः
एतस्मात्	एताभ्याम्	एतेभ्यः	पञ्चमीविभक्तिः
एतस्य	एतयोः/एनयोः	एतेषाम्	षष्ठीविभक्तिः
एतस्मिन्	एतयोः/एनयोः	एतेषु	सप्तमीविभक्तिः

BABY BULLET-Q

XV. समास नामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत। $3 \times 2 = 6$

अ) अहिंसा आ) विन्ध्यपर्वतः इ) त्रिलोकी

ई) रामलक्ष्मणौ उ) प्रत्यक्षम् ऊ) सहपुत्रः

स. (अ) न हिंसा- नञ्तत्पुरुषसमासः

स. (आ)विन्ध्य इति पर्वतः - सम्भावनपूर्वपदकर्मधारयसमासः

स. (इ) त्रयाणां लोकानां समाहारः - द्विगुसमासः

स. (ई) रामः च लक्ष्मणः च - द्वन्द्वसमासः

स. (उ) अक्ष्णोः समीपे - अव्ययीभावसमासः

स. (ऊ) पुत्रेण सह वर्तते इति - सहपूर्वपदबहुव्रीहिसमासः

XVI. अधोनिर्दष्टपट्टिकामाधारीकृत्य पञ्चसाधुवाक्यानि लिखत $5 \times 1 = 5$

कविता	क्षीरं	अनमत्
राजेशः	उत्तरं	अपठत्
त्वं	पाठं	अपठम्
रामः	देवं	अलिखम्
अहं		अपिबः

1) <u>कविता उत्तरं अपठत् ।</u>
2) <u>कविता देवं अनमत्।</u>
3) <u>अहं उत्तरं अपठम् ।</u>
4) <u>अहं उत्तरं अलिखम् ।</u>
5) <u>त्वं क्षीरं अपिबः।</u>
6) राजेशः उत्तरं अपठत् ।
7) राजेशः देवं अनमत्।
8) रामः उत्तरं अपठत् ।
9) रामः देवं अनमत्।
10) अहं पाठं अपठम् ।

BABY BULLET-Q